

בשורה התחונה

שז"ת משיפט עברי מעשי לחיי היום יום

דברים שתמיד רצית לדעת ולא הייתה לך הזדמנות לשאול

שבת פרשת וירא תשפ"א

זמני השבוע בירושלים
פרשת וירא

כניסת שבת 16:29

צאת השבת 17:23

רבינו תם 17:59

לא החריג את רכושו מאלמונית באופן מפורש, אבל אנו עדים מדי יום ביומו לעשרות תיקי גירושין (אגב, לאו דווקא גירושין, הדברים נכונים גם לאחר פטירת מי מבני הזוג, אולם בגירושין הדברים יותר בולטים- לצערי אין זה המקום והזמן להרחיב בעניין), בהם רכוש שהיה בבעלות של פלוני בלבד עוד טרם נישואיו לאלמונית, הופך להיות גם נחלת אשתו לאחר כך וכך שנות נישואין.

כדי למנוע את "השיתוף המאולץ" הנ"ל, או כדי לתת ביטחון למי מבני הזוג שהוא לא יאבד את בעלותו הבלעדית על הרכוש עמו הגיע טרם הנישואין כאמור- "רק בגלל" שהוא חי ביחד עם אשתו כך וכך שנים- נולד הצורך של עריכת "הסכם ממון"- הסכם שבו למעשה בני הזוג מגדירים ב"רחל בתך הקטנה", איזה רכוש יישאר "שלי בלבד" ואיזה רכוש יישאר "שלך בלבד", גם אם יחיו ביחד 120 שנה.

נאמר בקצרה, כי 'הסכם ממון' מעוגן ב'חוק יחסי ממון' הישראלי, וכדי של'הסכם הממון' יהיה תוקף משפטי מחייב, הוא חייב לקבל את אישורו של בית המשפט או בית הדין הרבני, אחרת הוא יהיה בגדר 'פיסת נייר' חסרת כל משמעות או תוקף משפטי מחייב ותו לא. (ישנם עוד בעלי תפקיד שרשאים לאשר הסכם ממון טרם הנישואין, כמו למשל נוטריון, אבל אין זה המקום להרחיב בעניין).

יפה, כעת יש לנו 'הסכם ממון' שאושר בבית המשפט או בית הדין הרבני, ושמגדיר שרכושו של פלוני שהגיע עמו לפני הנישואין יישאר שלו ורק שלו תמיד ולעולמי עולמים, דהיינו: לאלמונית אשתו היקרה (או לפעמים לאחר גירושין רחמנא לצילן, 'אשתו הלא כל כך יקרה'), אין ולא תהיה לעולם זכות כלשהי בנכסים או ברכוש הזה.

כאן המקום לציין ולהסביר, כי לפי דין תורה ישנו מצב נוסף ומיוחד בגינו רצוי וראוי מאוד לערוך הסכם ממון- מצב שלא קיים לפי החוק הישראלי:

לפי דין תורה הבעל יורש את נכסי אשתו לאחר שזו נפטרה (פה המקום להעיר לשאלת רבים, שלפי דין תורה אישה אינה יורשת את בעלה- במאמר אחר נבאר בעז"ה את הדברים יותר לעומק). לעיתים נוצרת מציאות, שאישה עשירה מאד שוקלת להינשא לאדם הגון וטוב, אבל חסר אמצעים.

אם היו לאותה אישה ערבויות שתזכה לאריכות ימים ושנים וכן שתזכה לבנים, בוודאי שהיתה אישה זו מסכימה להינשא לאותו חסר אמצעים ללא שום תנאי, שהרי במהלך כל חיי הנישואין, כל רכושה יעמוד לרווחת הבית

יהי ממון חברך חביב עליך כשלך (אבות, ב, יב)

שלום חברים,

היום נדבר בעז"ה על נושא מאוד מאוד מעשי- שרלוונטי כמעט לכל אדם במהלך חייו- והוא הנושא של "הסכם ממון" בין בני זוג.

אני בטוח שזו לא פעם ראשונה שאתם שומעים על המושג הזה "הסכם ממון", אבל המציאות היא שחלק גדול מהאנשים לא באמת יודעים מהו הסכם ממון, מתי יש לעשותו, ועוד יותר חשוב האם הוא תואם את ההלכה היהודית אם לאו, שכן אנו כבר יודעים שהרבה דברים שכשרים על פי חוק המדינה לא תקפים על פי ההלכה או למצער זקוקים להתאמתם להלכה על ידי כתיבת נוסח נכון או עשייתם בדרך כשרה ונכונה לפי דין תורה.

במאמר זה ננסה לפרט ממש בקצרה את העקרונות של הסכם ממון על פי החוק, על פי דין התורה, ועל הבעיה הכרוכה בעשיית הסכם ממון על פי החוק בלבד.

אז ראשית, מהו הסכם ממון?

'הסכם ממון' הינו הסכם עליו חותמים בני זוג לפני הנישואין או לאחריהם, ובו הם מגדירים כיצד הרכוש שנמצא בבעלותם לאחר כך וכך שנות נישואים יתחלק ביניהם. ההסכם מגדיר למי יהיו שייכים הנכסים שמוזכרים בו, ולמי לא יהיה בהם כל חלק. לעיתים מגדיר ההסכם גם איזה רכוש או נכסים יתחלקו שווה בשווה בין בני הזוג לאחר תום נישואיהם.

נסביר, כי לפי החוק הישראלי רצוי לערוך הסכם ממון כדי למנוע בעיה עיקרית ושורשית, והיא שלפי 'חוק יחסי ממון' הישראלי בני זוג שחיים ביחד, עומלים ביחד לפרנסתם, מגדלים ביחד ילדים, מנהלים משק בית משותף וכו', מקבלים על עצמם את מה שנקרא בעגה המקצועית "כוונת שיתוף", כלומר: כל מה ששלי הוא גם שלך וכל מה ששלך הוא גם שלי. לשם הדוגמא:

פלוני עומד בפני נישואיו עם אלמונית. לפלוני יהיו אלה נישואים שניים (נניח שהוא התגרש או שאשתו נפטרה רחמנא לצילן), ובמהלך נישואיו הראשונים כבר זכה לרכוש 2 דירות שרשומות על שמו. כעת, לפלונית אלה הן נישואיה הראשונים, ומלבד חשבון בנק פרטי שמכיל לשם הדוגמא כמה עשרות אלפי שקלים (נקווה שביתרת זכות ולא ביתרת חובה), אין לה שום נכס שרשום על שמה. פלוני כבר לא ילד, והוא יודע כי יתכן ובאופן ממש מצער נישואיו השניים עם אלמונית לא יעלו יפה והם עלולים חלילה להתגרש. עוד יודע

פלוני שלפי החוק הישראלי בני זוג שחיים ביחד, מנהלים משק בית משותף ועומלים ביחד לפרנסתם, מקבלים על עצמם באופן אוטומטי וללא כל בחירה דין של "שיתוף" בנכסים שלהם. כלומר, באופן מעשי בהחלט יתכן שלאחר 10 שנות נישואין עם אלמונית, הדירות של פלוני (שהיו רק שלו לפני נישואיו עם אלמונית, ושנרכשו בממונו בלבד עוד לפני שהכיר אל אלמונית), הופכים להיות משותפים גם לאלמונית, ויש לה חלק שווה בשווה עם פלוני בבעלות על הדירות הנ"ל.

אמת שזה לא כל כך פשוט, ושלפי החוק והפסיקה צריך לעמוד בתנאים מאוד ספציפיים כדי שזה יקרה (למשל: יש להוכיח לבית הדין או בית המשפט שבני הזוג אכן התכוונו לאחד את נכסיהם תוך כדי חייהם המשותפים, ושפלוני

אנו החתומים מטה _____
 מאשרים בזה כי החתן _____
 אמר לכלה _____
 אחרי הקידושין לפני הנישואין:
 "דין ודברים אין לי בנכסך ובפירותיהן ובפירי פירותיהן,
 לפי ההסכם הממוני החתום על ידי שנינו".
 ולראיה באנו על החתום היום _____
 עד ראשון _____
 עד שני _____
 אני החתן מודה על כל הנ"ל _____
 (חתימת החתן)

באופן האמור הסתלקותו של הבעל מהזכויות ההלכתיות שיש לו בנכסי אשתו פוקעת מיד **בין האירוסין לנישואין**, ולבעל אין ולא יהיה לעולם חלק בנכסי אשתו. מעתה, אם האישה תמות חס ושלום, רכושה לא יעבור לבעלה, ובכך תוכל להיות בטוחה שאינה "מאבדת" את כל רכושה לאחר זמן קצר של נישואים.

חברים, הנושא גדוש ועמוס עם הרבה סוגיות משנה, אבל אני מקווה שאת העיקרון הבסיסי הצלחנו להסביר בעז"ה. מה שברור, שממש לא כדאי- ואולי אף בלתי אפשרי- לערוך הסכם ממון לבד. רצוי מאוד מאוד להתייעץ עם דיין, תלמיד חכם, טוען רבני או עו"ד שבקיאים בחוק ובהלכה, ולערוך את הסכם הממון באופן שיהיה נכון וכשר הן לפי החוק הישראלי והן לפי דין תורתנו הקדושה.

ולאחר כל זאת, אין לנו אלא להתפלל ולבקש מצור ישראל, שנוכה לחיים טובים וארוכים עם בן או בת הזוג שלנו, שנוכה שהקב"ה ישרה בביתנו תמיד אהבה, אחוה, שלום ורעות- אמן כן יהי רצון.

המאמר אינו מהווה תחליף לייעוץ משפטי פרטני. בכל שאלה מעשית יש לפנות לדיין, טוען רבני או לעו"ד הבקיא בתחום ואין להסתמך בשום צורה על האמור.

**אהוד נתן מור- עו"ד, טוען רבני ומגשר
 מתמחה בדיני משפחה וירושה
www.law-mor.com**

**הצטרף למאות קוראים שנהנים פעם בשבוע מצפייה
 ישירה בטיפ ייחודי באורך של 90 שניות בלבד
 להצטרפות שלח את המילה "מעוניין" בהודעת וואטספ
 למספר 052-241-241-7**

יעוץ ראשוני לקוראי העלון

והמשפחה. אך מכיוון שאין אדם יודע יום פקודתו, אם אישה זאת חלילה תמות בקיצור ימים ולא בנים, כל רכושה והונה הרב יעבור לאלתר לרשות מי שהיה בעלה, שכן לפי דין תורה הבעל יורש את אשתו. מה תעשה אותה אישה, וכי תוותר על בחיר ליבה בשל שיקולי ממון בלבד?

בשביל למנוע מקרים כאלה, נולד הרעיון של "**הסכם יחסי ממון על פי ההלכה**", וכפי שנבאר מיד בעז"ה.

נחזור ונסביר: הבעיה או הסיטואציה שתיארנו לעיל, מתעוררת רק לפי **דין התורה** ולא לפי החוק הישראלי, שכן **לפי החוק הישראלי** אם אישה הגיעה לנישואים עם ממון ורכוש שצברה עוד קודם לכן, ולאחר זמן קצר נפטרה רחמנא ליצלן, לרוב בעלה לא יירש את אותו ממון ורכוש, ואפילו במקרה שהוא כן יירש את אותו ממון ורכוש, הירושה תתחלק בין הבעל לבין הילדים של האישה- ככל שישנם כאלה. **לעומת זאת, לפי דין תורה** רכושה של האישה- **מיד לאחר מותה**- עובר לבעלה בלבד ולא לילדיה, כך שבהחלט יכולה להיווצר סיטואציה בה אישה עשירה היתה נשואה לבעל חסר אמצעים **במשך שעה אחת** בלבד, אותה אישה נפטרה (לאחר שעה אחת של נישואין רחמנא ליצלן, ולצערנו שמענו על מקרים כאלה בשנה האחרונה- "לא תקום צרה פעמיים"), ואז **כל רכושה** עובר מיד לבעלה- **ורק לבעלה**- שכן לפי דין תורה הילדים אינם יורשים את אמם אלא רק הבעל יורש את אשתו.

עד פה הכל ברור ויפה, אבל כעת מתעוררת לנו בעיה מהותית ולא פשוטה בכלל והיא: הסכם ממון שנערך לפי החוק הישראלי אינו כשר לפי ההלכה!!!

לפי ההלכה היהודית, **אין תוקף להסכם ממון שנערך קודם הקידושין או אחר הנישואין** (ציינו בדוגמאות שלעיל הסכם ממון שנערך לפני הנישואין, אבל ניתן לערוך הסכם ממון גם לאחר הנישואין ואין כאן המקום להאריך בזה), והזכות של הבעל לרשת את אשתו כאמור **לא פוקעת בהסכם שכזה**. כלומר: לעובדה שפלוגי ערך הסכם ממון עם פלונית **לפני הנישואין**, אין שום משמעות לפי ההלכה היהודית [עניין זה מבואר במשנה במסכת כתובות דף פג, עמוד א, וגם נפסק להלכה בשולחן ערוך, חלק אבן העזר, סימן סט, סעיף ז, ובסימן צב]. הסיבה לכך נעוצה בעובדה **שלפני הקידושין** (שבזמן חז"ל קראו לזה **אירוסין**), עדיין אין לפלוגי שום זכות בנכסי אשתו כדי שהוא יוכל להסתלק מהנכסים של אשתו. **כלומר**: אם נחזור לדוגמה שהבאנו לעיל אודות אותה אישה עשירה ששוקלת להתחתן עם בעל חסר אמצעים אבל פוחדת לאבד את כל רכושה במקרה שתמות חלילה זמן קצר אחר הנישואין, אזי לעובדה שפלוגי עושה הסכם ממון עם אשתו בו הוא מצהיר שאין לו שום חלק בנכסים של אשתו העתידית גם אם תמות חלילה, **אין שום משמעות הלכתית** (לפי החוק הישראלי הסתלקות זו של הבעל תתפוס, ואכן הבעל לא יירש את אותו רכוש של אשתו שנפטרה), **שהרי לפי ההלכה לפני האירוסין** לפלוגי עדיין אין שום זכות בנכסי אשתו העתידית, **וכיצד הוא יוכל להסתלק ממשוהו שעדיין לא שלו?**

כדי למנוע את הבעיה הזו, פלוגי צריך לבצע את הסילוק מנכסי אשתו בזמן **של "בין לבין"**- בין האירוסין לבין הנישואין - תחת החופה אחר נתינת הטבעת קידושין.

היום שבין הקידושין לנישואין יש במקרה הטוב רק כמה שניות או דקות (שהרי בחתונות שאנו עורכים היום נעשים תחילה האירוסין, **ומיד לאחר מכן** הנישואין- באותו מעמד), צריכים להכין מסמך עליו יחתום הבעל (וכן העדים), **מיד לאחר הקידושין** (אירוסין), ובו יהיה כתוב הנוסח הבא:

כותב המאמר הינו: 'אהוד נתן מור- עו"ד, טוען רבני ומגשר'. לשאלות/תגובות/הערות ניתן לפנות:

בטלפון: 02-9999248, בוואטסאפ: 052-2412417, וכן במייל: office@law-mor.com, רחוב חיים מרינוב 1, שכונת הר חומה, ירושלים